

OKULÖNCESİ EĞİTİMİ ALAN VE ALMAYAN İLKOKUL BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA YAZMA BAŞARILARININ KARŞILAŞTIRILMASI

COMPARISON OF READING AND WRITING SUCCESS OF FIRST GRADERS WHO HAVE RECEIVED PRESCHOOL EDUCATION AND NOT RECEIVED PRESCHOOL EDUCATION

Belgin PARLAKYILDIZ¹

Özet: Bu araştırma okulöncesi eğitimi alan ve almayan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma-yazma başarılarını karşılaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden nedensel-karşılaştırma modelinde hazırlanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan anket Bolu İl merkezinden seçilen 4 İlkokuldan birinci sınıf öğretmenliği yapmış sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırma sonucunda okulöncesi eğitimi alan İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin almayanlara oranla okuma-yazma başarıları bakımından daha ileri düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda araştırma, okulöncesi eğitimin ilkokula hazırlayıcı yönünü vurgulayarak okulöncesi eğitimin önemini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi Eğitim, İlkokul, Okuma Yazma Çalışmaları, İlk okuma.

¹ İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, belgin.parlakyildiz@izu.edu.tr

Abstract: This study compares the reading-writing achievements of the first grade primary school students who received pre-school education and who didn't receive pre-school education. The study employed a reasonal-comparison model which is one type of quantitative method. To elicit the necessary data, a questionnaire was prepared and administered to first grade form teachers in four primary schools that were selected in the center of the city of Bolu. The study has found that first grade students who received preschool education were found better in terms of reading-writing achievement than those who didn't. Consequently, the research has shown the preparatory role and importance of preschool education.

Keywords: Preschool Education, Primary Education, Literacy Studies, First Reading.

Giriş

İçinde bulunduğumuz bilgi çağı, problemlere yeni bir bakış açısı ile bakabilen, yaratıcı ve aynı zamanda çevresinde gelişen olaylara karşı duyarlı, onların farkında olan bireylere gereksinim duymaktadır. Eğitim alanındaki tüm planlamalar, yatırımlar ve etkinlikler bu sayılan niteliklerde insan yetiştirebilme amacına yöneliktir. Okulöncesi eğitimden yükseköğretime kadar tüm kademelerde hedef; yaratıcı, üretken, problem çözebilen, analiz, sentez yapabilen, özenetimi gelişmiş, dili iyi kullanabilen, vatandaşlık ve çevre bilincine sahip pek çok özelliği kişilik haline getirmiş bireyler yetiştirmektir.

Eğitim programı, başta çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun olmak üzere, bulunduğu çevrenin özelliklerine, çocuğun ve toplumun ihtiyaçlarına göre çeşitlenip şekillenmektedir. Türk Milli Eğitim Sisteminin genel hedeflerine ve okulöncesi eğitimin hedeflerine ulaşmak belli bir eğitim programı sayesinde gerçekleştirilebileceğine göre; eğitim programlarında belirlenen hedef ve hedef davranışlar, bunların hangi eğitim durumları yolu ile kazandırılacağı ve sonuçta nasıl bir değerlendirmenin yapılacağı da büyük önem taşımaktadır. Bu kurumlardan çocuğun beklenen düzeyde yararlanabilmesi ve öğretmenin verimli olabilmesi, ancak eğitim programının çok iyi bilinmesi ve uygulanması ile mümkün olabilecektir (Kandır,1999).

Duffy ve Hoffman (1999) öğretmenden kaynaklanan farklılıkların da önemli olduğunu vurgulamaktadır. Gerek öğretmenden gerekse çocuğun sahip olduğu bireysel farklılıklarla ilişkili olarak farklı yöntemler farklı sonuçlar verebilir (Akt; Şenel, 2004:53). İşte bu niteliklerle Okulöncesi eğitim çevresini merak eden, öğrenmeye ve düşünmeye güdülenmiş çocuğun bu özelliklerini yönetme, teşvik etme ve geliştirme gibi çok önemli bir görevi üstlenmiştir (Senemoğlu, 1994). Okulöncesi eğitim kurumlarında, çocukların bu yöndeki gelişimlerini desteklemek amacı ile onların araştırabilecekleri, meraklarını giderebilecekleri, çeşitli fikirler öne sürerek tahminde bulunabilecekleri, neden-sonuç ilişkisini görebilecekleri fırsatlar verilmeli ve eğitim programları bu doğrultuda hazırlanmalıdır. Okulöncesi eğitim programlarında yer alan okuma yazmaya hazırlık çalışmaları; çocuklara ilkokula başlamadan önce okuma-yazma becerilerinin gelişimini destekleme fırsatı sunmakta ve okulöncesi eğitim programının bir parçası olup, pek çok etkinliği de kapsamaktadır (Oğuzkan ve Oral,1983).

Okulöncesi dönem içindeki çocuğun gelişimi bir bütün olarak ele alınır. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında çocukların kavram gelişimi objelerin, olayların neden-sonuç ilişkilerininin bağlantılarını kurmalarını sağlayıcı, yönergelerin ışığında kalem

kullanarak, kağıt üzerine yapılan boyama, yuvarlak içine alma, çizgi ile birleştirme, çizme çalışmalarıdır. Bu çalışmalar okuma yazmaya hazırlık çalışmaları adı altında planlanarak tüm çocukların katılımı sağlanır. Ayrıca, etkinlikler arasındaki geçişlerde toplanma gibi rutin faaliyetlerde, oyunların bazı yerlerinde, fen ve doğa çalışmalarında da uygulanabilir. Okuma, yazma eğitimine hazırlık erken çocuklukta bir dizi gelişmenin sonucudur. Bu gelişmeler yalnızca basılı materyalleri yorumlayabilme yeteneği ile oluşmadığı gibi aynı zamanda, bu gelişim anlayış, alışkanlık tavır yetenek, becerileri de içine almaktadır. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili yapılacak alıştırmalar; çizgi çekme, resim yapma ve küçük kas geliştirme etkinliklerinden öteye geçmemelidir (Parlakyıldız ve Yıldızbaş, 2004).

Okulöncesi Eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık programının çocuğun dil gelişiminde de etkili rolü vardır. Çocuklara zaman zaman kitap okumakla, kitap sevgisi ve bazı kavramları kazandırır. Okuma ve yazma eğitimine hazırlık çalışmaları erken çocukluk eğitim programında mutlaka yer alır ve birçok etkinlik içinde planlanabilir. Çocuk okumayı, konuşma ile öğrenir. Çalışmalarda bireysel farklılıkların var olduğu unutulmamalıdır. Her çocuğun gelişim seviyesine göre etkinlikleri düzenlenmelidir. Etkinlikler uygulanırken baskı, aşırı yüklenme, rekabet ortamı yaratmak, hem gerilim yaratır hem de öğrenme gerçekleşmez. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının çocukların yaş ve gelişim seviyesine göre olmasına dikkat edilmeli bu etkinliklere düzenli olarak günlük plarlarda yer verilmelidir. Ayrıca bu çalışmaların yönergelerinin bulunması yönergelerinde kısa, basit ve anlaşılır özellikte olmasına ve çocuklarında yönergeye uygun olarak çalışmayı yürütmesine özen gösterilmelidir. Kavram geliştirici çalışmaların, çocukların akademik başarılarını değil, onların belli alanlardaki yeterliliklerini destekleyen ve geliştiren çalışmalar olduğu unutulmamalıdır. Öğretmen tarafından hazırlanan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının aşağıdaki amaçları gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları algılayabilme, dikkatlerini toplama, kelime dağarcığını arttırma, sözlü anlatımlarına teşvik etme, el ve göz koordinasyonlarını, kalem kullanma becerilerini geliştirme, eşleştirebilme, değişik ilişkiler kurabilme, grupta, sıralama, eksik tamamlama ve karşılaştırma yapabilme gibi zihinsel işlevleri kolaylaştıracak etkinlikleri kapsar. Bu etkinlikler öğretmenin çocuğu tanımasıyla başlayan, bireysel ve küçük grup çalışmalarıyla gerçekleşen faaliyettir. Bu dönemde, çocukların ilkökula hazırlık yapmaları, erken çocukluk eğitiminin toplumsal amaçlarından biridir. Okulda düzenlenen öğrenim yaşantılarıyla, öğrencilerin gelişimi arasında olumlu bir ilişki vardır. Erken çocukluk eğitiminde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları önemli bir yer tutar. (MEGEP, 2007:15).

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının, okulöncesi dönemdeki çocukların eğitiminde, diğer etkinliklerin yanı sıra onların algılayabilmelerini, dikkatlerini toplayabilmelerini, hatırlayabilmelerini, akıl yürütme, problem çözme, el-göz koordinasyonu ve kalem tutma becerilerini geliştirebilmelerini, eşleştirme, ilişki kurma, sıralama, gruplama gibi bilişsel fonksiyonlarını kullanabilmelerini kolaylaştırmayı sağlayan resimli alıştırmaları içerdiği ifade edilmektedir (Demiral ve diğerleri, 1989).

Willert ve Kamii (1985)'e göre, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, çocukların yetişkinlerle bir arada bulunup fikir alışverişi yapmalarını, bağımsız, atak, meraklı ve kendi becerilerine güvenmelerini amaçlamaktadır (Akt; Dere ve Ömeroğlu, 2001). Okulöncesi dönemdeki çocuklar, ilk okuma yazma deneyimlerini ev ortamında edinmektedirler. Çocukların okuma yazma deneyimlerinin şekillenmesinde ebeveynlerin ve kardeşlerin önemli rolleri vardır. Çocuklar, okuma yazmadaki ilk deneyimlerini onlarla kurduğu etkileşimlerle kazanmaktadırlar. Çocuğun çevresinde yer alan resimli kitaplar çocuğun merakını uyandırarak ebeveynleri veya kardeşleri ile etkileşime geçmesine yardım etmektedir. Ebeveynler, çocuğa resimli kitapları okurken, çocuk sayfalar üzerindeki sembollerle konuşma arasındaki ilişkileri anlamaya başlar. Okunan resimli kitaplar, çocuğun konuşma dili ile yazı dili arasındaki farklılıkları ayırt etmesine ve anlamasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, çocuğun çevresinde yer alan zengin uyarıcılar, onun okuma yazmaya karşı isteğinin artmasını sağlamaktadır. Çocukların okulöncesi dönemde edindiği okuma yazma deneyimleri, okumaya başlangıçta karşılaştıkları materyalleri tanıma, anlama ve yorumlama becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Genellikle çocuğun eğitiminin evde başladığı ve okulun görevinin evde edinilen deneyimlerin yeni öğretilen bilgilerle birleştirilmesi olduğu kabul edilmektedir. (Yazıcı, 2002:155).

Çocuklar çok küçük yaşlardan itibaren gazete, mecmua, kitaplarla tanışarak onlara yüksek sesle kitap okunmaları, bilinçli bir çevrede yetişmeleri, ilgi duydukları konularda sohbet etmeleri, banka, market, müze vb. yerlere gitmeleri, evdeki iletişimle her şeyden haberdar olmaları okuma yazma farkındalığını arttıracaktır.

Okulöncesi dönemde zengin uyarıcı ortamında yetişerek okuma yazma deneyimi kazanan, okuma yazma geleneği olan aile ortamından gelen, ailesinde öykü ve masal dinleyen, görsel ve işitsel algıyı geliştirici resim çizme ve tamamlama kitaplarıyla çalışan ve büyük resimli kitaplarla tahmini okuma etkinliklerinde bulunan çocuklar daha başarılı olmaktadır. Çocuğun okul öncesi ortamda (aile, anaokulu, yuva vb.) karşılaştığı, kitap, dergi, gazete, görsel ve dilsel algıyı geliştirici resim çizme, tamamlama kitapları, tahmin edilebilir okuma kitapları (büyük resimli az yazılı, resimden yazılanları tahmin ettiren

kitaplar) gibi, basılı araç-gereçlerin yanı sıra, ailede, yuvada ve anaokulunda katıldığı, dinleme, çizme, boyama etkinliklerinin tamamı, okulöncesi “okuma-yazma deneyimleri” arasında varsayılmaktadır. (Çelenk, 2003:76).

(Burns ve diğerleri, 1992)’ e göre çocuğun evde doğal bir süreç içerisinde kazandığı dil becerilerinin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma deneyimleri ile ilgili birikimi) ve okul öncesi kazandığı okuma yazma deneyimlerinin düzeyi, sınıfta uygulanacak ilk okuma-yazma öğretiminin temelini oluşturmak durumundadır. Bir başka anlatımla, sınıfta çocuğa uygulanacak ilk okuma-yazma öğretiminin niteliğini ve düzeyini her çocuğun okulöncesi dönemde geliştirdiği dil becerilerinin düzeyi ve okuma-yazma deneyimlerinin ona sağladığı birikimler belirleyecektir (Akt, Çelenk, 2003:78) şeklinde ifade etmektedir. Giarmartino (2003), yazı ile doğrudan ilişkili olmayan etkinliklerin çocukların okur-yazarlık gelişimine katkısını incelemiş ve okuma hazırbulunuşluğu, okuma başarısı, çocuğun okumaya ayırdığı zaman ve ailenin desteği arasında olumlu bir ilişki bulmuştur (Akt, Deretarla Gül ve Bal, 2006: 47). Bu anlamda ilk okuma-yazma öğretimi, her çocuğun okulöncesi birikimini dikkate alan ve bu birikim üzerine inşa edilen “biyoselleştirilmiş bir öğretim” olarak rehber olmalıdır. Çocuğun yazması, zihinsel gelişmesinin yanı sıra göz-el koordinasyonuna, parmak kaslarının ve kemiklerinin gelişiminin tamamlanmasına bağlıdır. Doğru dürüst yazı yazmadan önce çocuğun elinin işaretleri çezecek yetenekte olması gerekir. Çocukları okumaya yönlendirme işine öğretmen en elverişli zamanda başlamalıdır. Önceleri çocuklar başkalarının yazdıklarına pek ilgili göstermeyebilir. Öğretmen eğitimin bütünselliği kapsamında, okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını planlarsa ve uygulayabilirse çocukta deneyim zenginliği oluşturulabilir.

Erken çocukluk dönemindeki çocuğun gelişimi bir bütün olarak ele alınır. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında çocukların kavram gelişimi objelerin, olayların neden-sonuç ilişkilerinin bağlantılarını kurmalarını sağlayıcı bir diğer çalışmada, yönergelerin ışığında kalem kullanarak, kağıt üzerine yapılan boyama, yuvarlak içine alma, çizgi ile birleştirme, çizme çalışmalarıdır. Bu çalışmalar okuma-yazma hazırlık çalışmaları adı altında planlanarak tüm çocukların katılımı sağlanır. Ayrıca etkinlikler arasındaki geçişlerde toplanmış gibi rutin faaliyetlerde, oyunları bazı yerlerinde, fen ve doğa çalışmalarında da uygulanabilir. Okuma, yazma eğitimine hazırlık erken çocuklukta bir dizi gelişmenin sonucudur. Bu gelişme yalnızca basılı materyalleri yorumlayabilme yeteneğiyle oluşmaz; aynı zamanda, bu gelişim anlayış, alışkanlık tavrı yetenek, becerileri de içine almaktadır.

Ayrıca, çocukları gözlemleyerek okuma ve yazma becerilerini geliştiren sınıf materyalleri ve çocukların okuma yazma ile ilgili sınıf içinde yaptıkları etkinlikler

incelendiğinde, çocukların okuma yazma öğrenmesinde sınıfta yer alan köşelerin, materyallerin ve köşelerin düzenlenmesinin önemli olduğu görülmüştür (Rowell, 1998:25).

Erken çocukluk eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık programının çocuğun dil gelişiminde de etkili rolü vardır. Çocuklara zaman zaman kitap okumakla, kitap sevgisi ve bazı kavramları kazandırır. Okuma ve yazma eğitimine hazırlık çalışmaları erken çocukluk eğitim programında mutlaka yer alır ve birçok etkinlik içinde planlanabilir. Çocuk okumayı, konuşmayla öğrenir (MEGEP, 2007:14).

İlkokulla yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerine, geleneksel olarak, okulları açıldığı ilk günlerde belli bir süre ilk okuma ve yazmaya hazırlık eğitimi verilmektedir. Bu araştırma öğretmenin hem ilkokula yeni başlayan öğrencilerin ilk okuma ve yazma öğretimine hazırlık düzeylerini belirleyebilmesi hem de okuma-yazmaya geçişi kolaylaştırması veya zorlaştırması yönünde ışık tutabilmesi açısından önemlidir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencileri için yapmaları gereken ek hazırlıkları belirleyebilmeleri açısından da önemlidir.

İlk okuma yazma eğitiminde hazırbulunuşluğun önemi açıktır. Çocuğun ilkokula başlamadan önce fiziksel, zihinsel, dil, sosyal-duygusal, öz bakım gelişim alanlarında hazır bulunuşluk düzeyleri değerlendirilmelidir (Güven, Temel, Haktanır, 2002:24). Hazırbulunuşluk da ancak zengin bir uyarıcı çevresi ile ve etkin bir okulöncesi eğitimle mümkün olacaktır. Bu nedenle bu çalışmada okulöncesi eğitimi alan veya almayan öğrencilerin ilkokulda okuma yazma başarıları karşılaştırılacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okulöncesi eğitim alan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin, okul öncesi eğitim almamış öğrencilere göre okuma-yazma çalışmalarında belirgin farklılıkların olup olmadığını inceleyerek hem ilkokul öğretmenlerine ışık tutmak hem de okulöncesi eğitimin gerekliliğine dikkat çekmektir.

Problem

Okuma-yazma başarılarının kazanılmasında zengin uyarıcı çevrenin sağlanması, çocuğun erken yaşta kitapla tanışması gibi pek çok faktör zemin oluşturur. Okulöncesi eğitim tüm bunları planlı ve sistemli bir şekilde çocuğa sunmaktadır. Ancak bu eğitimin de verimli hale gelmesinde ve istenilen düzeyde gerçekleşmesinde pek çok faktör rol oynar.

Okulun fiziksel yeterlilik durumu, öğretmenin yeterlilik düzeyi, okul ve aile işbirliğinin sağlanma derecesi, ailenin okulda verilen eğitime paralel ev yaşantıları sağlama-sağlayamama durumu bunlara örnek gösterilebilir. Bu sayılan etkenler çocuğun ilkokulda okuma-yazma becerilerine geçişte hazırbulunuşluk durumunu etkilemektedir.

Okulöncesi eğitimi almayan öğrencilerin durumu ise, ailesinin çocuğa sunabildiği yaşantılarla sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle okulöncesi eğitim alan çocuklardan beklentiler de o derecede yükselmektedir. Dolayısıyla sanıldığı kadar belirgin bir fark söz konusu mudur? yani; okulöncesi eğitim alan veya almayan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma-yazma başarıları arasında belirgin farklılıklar var mıdır? Aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Alt problemler

Okulöncesi dönemde okuma-yazma etkinlikleri neleri kapsamaktadır?

Okulöncesi dönemde okuma-yazma etkinlikleri nasıl uygulanmaktadır?

Okulöncesi eğitimin ilkokuma-yazma eğitimine katkısı konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

İlkokulda okuma-yazmaya geçiş etkinlikleri kapsamında neler yapılmaktadır?

Yaş, cinsiyet ve mesleki deneyim değişkenleri öğretmenlerin görüşleri üzerinde etkili midir?

Yöntem

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden nedensel-karşılaştırma modeli kullanılmıştır. (Belli bir değişken açısından farklılaşan grupları birbiriyle karşılaştırmak amaçlanır).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Bolu ili merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İlkokulların birinci sınıf öğrencileri ve öğretmenleridir. Araştırmanın verileri dört okulda çalışan toplam 34 öğretmenden elde edilmiştir. Araştırmaya alınan okullar seçkisiz olarak belirlenmiş, araştırmanın verileri Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Sakarya İlköğretim Okulu, Atatürk İlköğretim Okulu, 100. Yıl İlköğretim Okulu'nda görev yapan ve gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden öğretmenlerden elde edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Okulöncesi Eğitimi alan ve almayan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma-yazma başarılarının karşılaştırılması amacıyla öğretmenlere araştırmacı tarafından anket geliştirilmiştir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm öğretmenlerin demografik özelliklerini, ikinci bölüm ise, araştırmanın amacına yönelik okulöncesi eğitim alan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin, okul öncesi eğitim almamış öğrencilere göre okuma-yazma çalışmalarında belirgin farklılıkların olup olmadığını saptamaya yönelik 25 sorudan oluşmaktadır. Anketin oluşturulmasında önce literatür taranmış sonra bir grup öğretmenle (n=10) yüzyüze bireysel görüşme yapılmıştır. Uzman görüşü alınarak uygulamaya hazır duruma getirilen anket ön değerlendirme için dört ilkokulda öğretmenlere uygulanarak bazı maddeler üzerinde gerekli düzeltmeler yapılarak ankete uygulama için son biçimi verilmiştir.

Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Verilerin analizinde anket sonuçları için belli istatistiksel işlemler uygulanmıştır. Bunlar, bağımsız değişkenlerin ilişkilerini incelemek amacıyla iki faktörlü gruplar arası desenler için “Anova testi”, ilişkili örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlılığına ilişkin “T testi” ve iki ya da daha çok değişkene ilişkin “Crosstab” (çapraz tablo) frekans dağılımı işlemleri (Büyüköztürk, 2012) kullanılmıştır.

Bulgular

Öğretmenlerin Eğitim Düzeyi, Cinsiyeti ve Yaşlarına ilişkin çapraz (Crosstab) frekans dağılımları Tablo-1’de yer verilmiştir.

Tablo-1. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyi, Cinsiyeti ve Yaşlarına İlişkin Dağılımı

Eğitim			Yaş			Toplam
			20-30	31-40	41-+	
Önlisans	Cinsiyet	Erkek			2	2
		Kadın			2	2
	Toplam			4	4	
Lisans	Cinsiyet	Erkek	2	4	1	7
		Kadın	7	11	1	19
	Toplam		9	15	2	26
Yüksek lisans	Cinsiyet	Erkek	1	0		1
		Kadın	2	1		3
	Toplam		3	1		4
Toplam						34

Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin derslerinde ve sınıf içi davranışlarında göstermiş oldukları beceri ve performanslarına ilişkin düşüncelerinin ortaya çıkarmaya yönelik hazırlanan anket sorularından elde etmiş oldukları toplam puan ortalamalarının cinsiyete göre nasıl bir farklılık gösterdiği aşağıda bulunan tabloda açıklanmaktadır.

Tablo-2. Cinsiyete Göre Anket Sorularından Almış Oldukları Toplam Puan Ortalamalarına İlişkin T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart sapma	t puanı	sd	p
Erkek	10	66,1000	3,34830			
Kadın	24	67,7083	3,99433	-1,118	32	,272

*p<,05

Tablo-2 incelendiğinde; öğretmenlerin cinsiyete ilişkin anketten aldıkları toplam puan ortalamaları $t_{(32)} = -1,118$, $p = ,272 > ,05$ ' göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Yani, kadın ve erkek öğretmenler arasında öğrencilerin okulöncesi eğitim alma durumu ile almama durumuna ilişkin eğitim-öğretimde göstermiş oldukları performansların nasıl değişebileceği düşüncesine vermiş oldukları cevaplar arasında hiçbir fark olmadığı görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin derslerinde ve sınıf içi davranışlarında göstermiş oldukları beceri ve performanslarına ilişkin düşüncelerinin ortaya çıkarmaya yönelik hazırlanan anket sorularından elde etmiş oldukları toplam puan ortalamalarının yaş değişkenine göre nasıl bir farklılık gösterdiği aşağıda bulunan tabloda açıklanmaktadır.

Tablo-3. Öğretmenlerin Yaşlarına İlişkin Anket Maddelerinden Almış Oldukları Toplam Puan Ortalamalarına Göre Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	41,597	2	20,798	1,450	,250
Gruplar İçi	444,521	31	14,339		
Toplam	486,118	33			

*p<,05

Tablo-3 incelendiğinde; yaşa ilişkin öğretmenlerin ankete vermiş oldukları cevaplara göre aldıkları toplam puan ortalamaları arasında $F_{(2,31)}=1,450, p=,250>,05$ 'e göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Yani öğretmenlerin yaşlarının anket maddelerine vermiş oldukları cevapları etkilemediği görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin derslerinde ve sınıf içi davranışlarında göstermiş oldukları beceri ve performanslarına ilişkin düşüncelerini ortaya çıkarmaya yönelik hazırlanan anket sorularından elde etmiş oldukları toplam puan ortalamalarının öğretmenlerin eğitim düzeyleri ve mesleki kıdemlerine göre nasıl bir farklılık gösterdiği aşağıda bulunan tabloda açıklanmaktadır.

Tablo-4. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyleri Ve Mesleki Kıdemlerine İlişkin Ankete Vermiş Oldukları Cevaplara Açısından Elde Edilen Toplam Puan Ortalamalarına Göre Farklılığa İlişkin Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	23,329	2	11,665	,781	,467
Gruplar İçi	462,788	31	14,929		
Toplam	486,118	33			

* $p<,05$

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	68,546	3	22,849	1,642	,201
Gruplar İçi	417,571	30	13,919		
Toplam	486,118	33			

* $p<,05$

Tablo-4 incelendiğinde; öğretmenlerin eğitim düzeyleri $F_{(2,31)}=,781, p=,467>,05$ 'e göre toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark yoktur. Mesleki kıdemleri açısından baktığımızda $F_{(3,30)}=1,642, p=,201>,05$ 'e göre toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Yani öğretmenlerin eğitim düzeylerinde, mesleki kıdemlerinde öğrencilerin okulöncesi eğitim alma ve almama durumlarında ilkökul birinci

sınıfta gösterdikleri performansı gözlemlenmelerinde bir değişikliğe yol açmadığını, eğitim düzeyi ve mesleki kıdem öğrenciye karşı olan bakış açısını değiştirmediklerini söyleyebiliriz.

Tablo-5. Öğretmenlerin Okulöncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrencilere yönelik sorulara vermiş oldukları

Yanıtlar

	Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında;	E	K	H
12	Kalem tutma becerilerinde anlamlı farklılık vardır.	%97	%3	%0
13	Çizgi çalışmalarında anlamlı farklılıklar vardır.	%88.2	%11.7	%0
14	Okuma-yazmaya geçiş hızında anlamlı farklılık yoktur.	%20.5	%38.2	%41.1
15	Kavram bilgi düzeyleri arasında anlamlı farklılık vardır.	%64.7	%32.3	%2.9

Tablo-5 incelendiğinde; okulöncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin kalem tutma becerileri ve çizgi çalışmaları arasında olumlu yönde belirgin bir farklılık bulunduğu görülmektedir. Ayrıca okulöncesi eğitimi alan öğrencilerin almayanlara oranla kavram bilgi düzeyleri açısından daha ileri düzeyde oldukları ancak, öğretmenlerin okulöncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin okuma yazmaya geçiş hızları arasında çok belirgin bir fark bulunmadığı görülmektedir. Okul başarısında ailenin ve toplumun etkisini ele alan araştırmalar, okul öncesi ortamdaki gerekli okuma-yazma deneyimlerini kazanmış olarak okula gelen çocukların, bu deneyime sahip olmayanlara göre okuma-yazma başarılarının daha yüksek olduğunu (Çelenk, 2003: 75) göstermektedir.

Yüz yüze görüşmelerden elde edilen verilere göre; araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin tamamına yakını, “*okulöncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri çocuklarda el ve göz koordinasyonunu, kalem tutma, küçük kas, eşleştirme, gruplama, sıralama ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini ve çocukların dikkat sürelerini uzattığını*” belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin tamamı, “*okulöncesi eğitimi gerekli gördüklerini belirtmişler ancak okulöncesi kurumlarda verilen eğitimi yeterli bulmadıklarını eklemişlerdir*”. Ayrıca öğretmenlerin çoğu “*okulöncesi dönemde uygulanan okuma-yazmaya hazırlık etkinlikleri konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünmektedirler*”.

Bir grup öğretmen, ilkokul birinci sınıf ilk okuma-yazma çalışmaları kapsamında “serbest ve düzenli çizgi çalışmaları yaptıkları, okuma ve yazmaya geçişte somutlaştırma yönteminden faydalandıkları, ilkokuma- yazma etkinliklerinde drama ve oyunlaştırma gibi yöntemleri kullandıkları” yönünde cevaplar vermişlerdir.

Öğretmenlerin tamamına yakını, “okuma-yazma başarısında okulöncesi eğitiminin dışında ailenin tutumu, sosyo-ekonomik durum, kültürel çevre, çocuğun sağlık durumu, anne-babanın eğitim durumu, öğretmenin mesleki deneyimi ve sınıfın materyal, fiziksel donanımının da etkili olduğunu” belirtmişlerdir. Dar gelirli sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocukların kritik okulöncesi yıllarında okuma yazma deneyimleri yetersiz olduğundan ilkokul sürecinde iyi okuyucu olamamaktadırlar (Sevinç, 2003:177) şeklinde ifade etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda okulöncesi ortamda zengin okuma-yazma yaşantıları sunulan çocukların ilkokulda, okulöncesi eğitim almayan çocuklara oranla okuma-yazma başarıları açısından daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır.

Bu araştırma, okulöncesi eğitimi alan çocukların kavram gelişiminin ve eşleştirme, sıralama, gruplama gibi bilişsel becerilerinin, almayan çocuklara oranla daha ileri düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Ancak öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevaplara göre okulöncesi eğitimi alan ve almayan çocukların okuma-yazmaya geçiş hızında belirgin bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Burada da diğer değişkenlerin (okulun materyal donanımı, öğretmenin yeterli düzeyi vb.) etkili olduğu düşünülebilir.

Ayrıca öğretmenlerin çoğu okulöncesi öğretmenliğinin gerekli olduğunu düşünmekle birlikte okulöncesi eğitim kurumlarında verilen eğitimin yeterli olmadığını düşünmektedirler.

Okulöncesi ortamda çocuğun kazandığı okuma yazma deneyimlerini konu alan araştırmalar, ilk okuma- yazma öğretiminde okula zengin okuma-yazma deneyimiyle gelen çocukların, daha başarılı olduklarını göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında araştırma sonucu daha önce bu alanda yapılan araştırmalarla tutarlık gösterir niteliktedir. Okulöncesi dönemde gerçekleştirilen okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ilkokul sürecinde öğrencilere kazandırılacak okuma yazma becerileri için temel oluşturacaktır.

Okulöncesi eğitim ortamında, zengin okuma-yazma deneyimlerinden faydalanarak ilkokula gelen çocukların daha başarılı olduklarını ortaya koyan bu araştırmadan yola çıkarak şu öneriler geliştirilebilir:

· Okulöncesi ortamda bazı ailelerin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşullar nedeni ile çocuklarına okuma-yazma deneyimi kazandıramayabileceği gerçeğinden yola çıkarak, okulöncesi eğitim kurumlarının yurt genelinde hızla yaygınlaştırılması bir zorunluluk olmalıdır.

· Erken çocuklukta okuma-yazma kavramlarının gelişiminde ailenin çocukla birlikte yaşanmış deneyimler üzerinde konuşmaları, çocukların anlama, hatırlama, iletme ve edindikleri bilgilerle etkili okuma-yazma ortamları sağlaması önem kazanmaktadır.

· Çocuğun okul yaşamına sağlıklı bir başlangıç yapabilmesi için öğretmen, çocuğu tanımak ve onunla okula uyumunu kolaylaştırmak amacıyla gözlem, görüşme, anket ve ev ziyaretleri vb. tekniklerden yararlanabilir.

· Çocukların kendileri ile ilgili yazılı kayıtları görerek okuma-yazmaya karşı olumlu tutum geliştirmeleri ve ilkokulda niteliğin artırılması için, öğretmenlerin izleme-değerlendirme çalışmalarını yürüterek kayıt altına almaları önerilebilir.

Kaynakça

Büyükoztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, 17. Basım, Pegem Akademi, Ankara.

Çelenk, S. (2003). İlkokuma- Yazma Öğretiminde Kuluçka Dönemi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, cilt:36, sayı: 1-2,76.

Demiral,Ö.,Genç, Ş, Kepsütlü, B ve diğ. (1989). *Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulama*, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Yayınları, No:24, Ankara.

Dere, H.,Ömeroğlu, E. (2001). *Okulöncesi Dönemde Fen Doğa Matematik Çalışmaları*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Deretarla Gül, E., Bal, S. (2006). Anasınıfı Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Bakış Açılı, Sınıf İçi Kullanılan Materyal veEtkinlikler ile Çocukların Okuma Yazmaya Yönelik İlgilerinin İncelenmesi, *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*,Haziran-Aralık:1-2,s. 33-51.

Güven, N., Temel, F., Haktanır, G. (2002). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Aile ve Çocuk Eğitimi. 0-6 Yaş Arasında Çocukları Bulunan Ailelere Yönelik Temel Bilgiler. *“Türkiye’de Aile ve Çocuk Eğitimi Programları Çerçevesinde Erken Çocukluk Eğitimi*

Bütüncül Yaklaşım” Projesi Kitabı, Ajans-Türk Basın ve Basım A.Ş, Ankara, 1-80. Kandır, A (1999). “ Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Etkinliklerin Planlanması” Gazi Üniversitesi, Anaokulu, Anasınıfı Öğretmen El Kitabı,3. *Öğretmen Eğitim Semineri*, Turan ofset, Ankara, 82-92.

MEGEP. (2007). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları, “*Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*” , Ankara, 7-14.

Oğuzkan, Ş., Oral, G.(1983). *Okulöncesi Eğitimi*, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.

Parlakyıldız, B. , Yıldızbaş, F. (2004). Okulöncesi Eğitimde Öğretmenlerin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına Yönelik Uygulamalarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi, İnönü *Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, XIII. *Eğitim Bilimleri Kurultayı* (6-9 temmuz) ,2-3, Malatya.

Rowell, E.H. (1998). A Letter a Week, A Story a Day, and Some Missed Opportunities Along The Way: A Study of Literacy in Prekindergarten Classes. *Early Childhood Education*, 28,3, 22-27.

Senemoğlu, N. (1994). “Okulöncesi Eğitim Programları Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Ankara, (10) 21-30.

Sevinç, M. (2003). *Okulöncesi Dönemde Okuma Yazma Kavramlarının Gelişimi*. Erken Çocukluk Gelişim ve Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar. (Editör: Müzeyyen , Ş), İstanbul, Morpa Kültür Yayınları,

Şenel, H.G. (2004). Öğretmenlerin İlkokuma Yazma Öğretiminde Tercih Ettikleri Yöntemler, *İlköğretim/Online*, 2, 48-53.

Yazıcı, Z. (2002). Okulöncesi Eğitiminin Okul Olgunluğu Üzerine Etkisinin İncelenmesi, Ankara, *Milli Eğitim Dergisi*, Güz, 155-156.
